

महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी मर्यादित,
ग्राहक तक्रार निवारण मंच
कोल्हापूर परिमंडळ, कोल्हापूर

सं. क्र. काअ/ग्रातनिमं/कोप/केस क्र. ३८४/२०१०-११

दिनांक :

१) श्री. संभाजी मारुती पाटील ,
मु.पो. शिंदेवाडी, ता. मिरज, जि. सांगली.

अर्जदार

विरुध्द

- १) कार्यकारी अभियंता (का.) तथा नोडल ऑफीसर,
म.रा.वि. वितरण कंपनी मर्यादित,
सं व सु मंडळ कार्यालय, सांगली
- २) कार्यकारी अभियंता
म.रा.वि.वि. कंपनी मर्यादित,
ग्रामीण विभागीय कार्यालय, सांगली
- ३) सहाय्यक अभियंता,
म,रा.वि.वि. कंपनी मर्यादित,
ग्रामीण उप विभागीय कार्यालय, मिरज, जि. सांगली

विरुध्द पक्षकार

- कोरम : १) श्री. बी.जी. पवार. अध्यक्ष,
२) श्री. जी.बी. पानकर, सदस्य सचिव
३) श्री. जी.सी. लेले. सदस्य

महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोग
(ग्राहक तक्रार निवारण मंच व विद्युत लोकपाल)
विनियम २००६ मधील ८.२ चे तरतुदीनुसार

न्याय निर्णय

श्री. बी.जी.पवार, अध्यक्ष, ग्रा.त.नि.मंच, कोल्हापूर खालील प्रमाणे न्याय निर्णय देत आहेत.
श्री. संभाजी मारुती पाटील , मु.पो. शिंदेवाडी, ता. मिरज, जि. सांगली. यांनी आपले प्रतिनिधी श्री. हरिभाऊ खापरे यांजमार्फत मंचाकडे अनुसूची अ मध्ये महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोग (ग्राहक गा-हाणे निवारण मंच व विद्युत लोकपाल) विनियम २००६ मधील कलम ६.१० नुसार वितरण कंपनी विरुध्द दि. २०.१.२०११ रोजी तक्रार दाखल केली. त्याचा तपशील खालील प्रमाणे -

ग्राहकाने शिंदेवाडी येथील आपली शेती गट क्र. १६८२ येथे ५अश्वशक्ती शेतीपंपास वीज पुरवठ्यासाठी वि.प.च्या संख उप विभागाकडे संपर्क साधला. ग्राहकास हा वीज पुरवठा तात्काळ पाहिजे असल्यास डी.डी.एफ. योजनेतून घ्यावा असे वि.प.ने सांगितले. त्याप्रमाणे ग्राहकाने वि.प.ने दिलेल्या नमुन्यात वीज मागणी अर्ज केल्यावर वि.प.ने EE/SGL/R/DDF/893/07-08 च्या मंजूरीनुसार दिलेले चलन ग्राहकाने दि. ११.३.२००८ ला पावती क्र. २२५१८०१ नुसार भरले आहे. ग्राहकाने डी.डी.एफ.मध्ये स्वखर्चाने वाहिनी उभी करणेसाठी १.३% सुपरव्हीजन चार्जेस रु. ५२०/- भरलेले आहेत. त्यांना दि.५.६.२००८ ला विद्युत पुरवठा सुरु झाला आहे. वि.प.च्या कंत्राटदाराकडून शेतीपंपासाठी लागणारी वाहिनी उभी केली आहे. या तक्रारीमध्ये अंदाजपत्रकीय रक्कम एकरकमी रोख स्वरूपात वि.प.कडून मिळावी व चलन भरलेल्या दिनांकापासून विद्युत अधिनियम २००३ च्या कलम ६२.६ नुसार व्याज मिळावे. १.३% नॉर्मेटिव्ह चार्जेस रु. ५२०/- व्याजासह परत मिळावेत. यापूर्वी ग्राहकाने अंतर्गत तक्रार निवारण कक्ष, सांगली यांचेकडे तक्रार क्र. ६७६ दि. ११.११.२०१० नुसार दाखल केली. अंतर्गत कक्षाने आदेश दिले नाहीत. ग्राहकाने आपल्या गा-हाण्यात डी.डी.एफ. योजना वि.प.ने चुकीच्या पध्दतीने राबविली आहे. मा. राज्य विद्युत नियामक आयोगाने दि. १६.२.२००८ चे केस क्र. ५६/२००७ मधील आदेशानुसार या बाबत सूचना दिल्या आहेत. मा. आयोगाचे अधिनियम दि. २०.१.२००५ पासून अंमलात आले परंतु त्याची अंमलबजावणी झाली नाही. मा. आयोगाच्या केस क्र. ५६/२००७ नुसार

Consumers should not be burdened with infrastructure costs which are the liability of MSEDCL.

वितरण कंपनीचे मुख्य अभियंता(वितरण)यानी परिपत्रक CE(Dist)/D-III/ Circular/22197 dated 20.5.2008 काढले आहे, त्याचा तपशील गा-हाण्यात दिला आहे. वि.प.ने स्वतःचे परिपत्रक क्र. २२१९७ दि. २०.५.२००८ चे पालन केले नाही तसेच मा. आयोगाचे दि. ८.९.२००६ चे केस क्र. ७०/२००५ मधील आदेशाचे वि.प.ने पालन केले नाही. आपल्या तक्रारीसोबत ७/१२ चा उतारा, दि. २५.२.२००८ चे कोटेशन व दि. ११.३.२००८ ची कोटेशन रु. ३०२०/- भरल्याची पावती, दि. ११.१२.२००७ चे अंडरटेकींग जोडले आहे.

वितरण कंपनीने नोटीस देवूनही मुदतीत दि.९.२.२०११ पर्यंत म्हणणे दिले नाही. प्रस्तुतची तक्रार सांगली येथे दि. ४.३.२०११ ठेवण्यात आली. त्यानंतर दि. २४.३.२०११ ला सुनावणी ठेवण्यात आली. दि. ४.३.२०११ ला सुनावणीला वितरण कंपनीने म्हणणे दिले नाही, सुनावणीला कोणी हजर नाही. ग्राहक प्रतिनिधी श्री. खापरे उपस्थित. त्यांनी १.३% नॉर्मेटिव्ह चार्जेस तसेच अंदाजपत्रकीय रक्कम रु. ४०,०००/- बिलातून समायोजित करून मिळावेत अशी मागणी केली. श्री. खापरे यांनी परताव्याची रक्कम ५०% बिलातून समायोजित करण्यास हरकत घेतली. दि. २४.३.२०११ ला ग्राहक प्रतिनिधी मंचासमोर उपस्थित राहिले नाहीत. वि.प.तर्फे श्री. टिळक, सहाय्यक अभियंता व श्री. कुलकर्णी, कनिष्ठ अभियंता उपस्थित. त्यांचे म्हणणे दाखल करून घेतले.

वितरण कंपनीने आपल्या दि. २४.३.२०११ च्या अहवालामध्ये श्री. एस.एम. पाटील यांना सध्यस्थितीत चालू असलेल्या लघुदाब जाळ्यातूनच ०.२४ कि.मी. लांबीची लाईनचे काम करून घेण्याची परवानगी देवून दि. ५.६.२००८ रोजी वीज जोडणी दिलेली आहे.

कंपनीचे परिपत्रक क्र. २२१९७ दि. २०.५.२००८ जोडलेले आहे ज्यामध्ये डी.डी.एफ. व नॉन डी.डी.एफ. योजनेखाली वीज जोडणीसाठी परतावा कसा करावा याचे मार्गदर्शन केलेले आहे व त्यामध्ये मा. सुप्रीम कोर्टासमोर असलेल्या सिव्हील सूट क्र. २०३४०/०७ चा उल्लेख आहे व वरील परतावा हा मा.सुप्रीम कोर्ट व मा. विद्युत नियामक आयोगाकडे असलेल्या केसच्या अंतिम निर्णयास अनुसरून देणेचा आहे. तक्रारदाराची सदर तक्रार विहित मुदतीत नसल्यामुळे अर्ज फेटाळण्यात यावा अशी मंचास विनंती केली आहे.

वि.प.चे अधिकारी श्री. टिळक यांनी ग्राहकाने आपल्या तक्रारीत केलेले कथन ग्राह्य धरता येणार नाही, कारण अर्ज केल्यापासून काम पूर्ण होईपर्यंत आक्षेप नोंदविलेला नाही. वितरण कंपनी मा. आयोगाच्या आदेशाप्रमाणे काम करते व ते ग्राहकावर बंधनकारक आहे असे मंचासमोर सांगितले. सुनावणीच्यावेळी म्हणण्यासोबत टेक्नीकल सॅक्शन दि. २०.२.२००८ या पत्राची झेरॉक्स प्रत दाखल केली आहे. ज्यामध्ये Total material cost Rs. 29,199/- दाखविली आहे. श्री. टिळक यांना वारंवार दूरध्वनीवरून सूचना देवूनही WCR मंचामध्ये दाखल केलेले नाही. कामाचे मंजूरी पत्रात कॉलम नं. १० मध्ये -

X) In case of 1.3% Distributon Dedicated Facility, the total amount to be recovered against this estimate will be Rs. as per enclosed statement.

वरील विवेचनावरून खालील मुद्दा निर्णयासाठी उपस्थित होत आहे.

१) प्रस्तुत तक्रारीस मुदतीची बाधा येते काय ?

उत्तर : नाही

२) वि.प.च्या म्हणण्यानुसार परतावा रकमेसंदर्भात मा. सर्वोच्च न्यायालयात प्रलंबित सिव्हील सूट क्र. २०३४०/०७ असतांना ग्राहकास परताव्याची रक्कम देणे योग्य होईल काय ?

उत्तर : होय

कारणमिमांसा

ग्राहकाने वि.प.ने मागणी केल्याप्रमाणे १.३% नॉर्मेटिव्ह चार्जेस रु. ५२०.४२ भरले आहेत याबद्दल दुमत नाही किंवा तसा आक्षेप घेतलेला नाही. ग्राहकाने मागणी केल्याप्रमाणे कांही रकमा त्यांना परत मिळणे जरूरी आहे. वि.प.ने आपल्या लेखी अहवालात ही तक्रार विहित मुदतीत न केल्यामुळे फेटाळण्यात यावी असा आक्षेप घेतला आहे, परंतु मंचासमोर वि.प.चे अधिकारी श्री. टिळक यांनी याबद्दल कुठलेही ठोस कारण सांगितले नाही. ग्राहकाने चलन दि. ११.३.२००८ रोजी भरले आहे. १.३% सुपरव्हीजन चार्जेस भरले आहेत. ग्राहकास विद्युत पुरवठा दि. ५.६.२००८ रोजी मिळाला आहे. ग्राहकाने भरलेली रक्कम परत मिळावी अशी मागणी केली आहे. ग्राहकाने अंतर्गत तक्रार निवारण कक्ष सांगली यांचेकडे दि. ११.११.२०१० ला तक्रार दाखल केली आहे व त्यानंतर मंचासमोर दि. २०.१.२०११ ला तक्रार दाखल केली आहे. त्यामुळे कदाचित (ग्राहक गा-हाणे निवारण मंच व विद्युत लोकपाल) विनियम २००६ मधील कलम ६.६ नुसार तक्रार कालबाह्य आहे असा वि.प.चा समज झालेला दिसतो.

Rule 6.6 -

The Forum shall not admit any grievance unless it is filed within two (2) years from the date on which the cause of action has arisen.

ग्राहकाची वीज जोडणी दि. ५.६.२००८ रोजी झाली आहे. ग्राहकाने अंतर्गत कक्षात दि. ११.११.२०१० ला तक्रार दाखल केली आहे. मा.आयोगाने केस क्र. ७०/२००५ दि. ८.९.२००६ रोजी आदेश देवून इन्फ्रास्ट्रक्चर हे वि.प.ने उभे करावयाचे आहे असे नमूद केले आहे. त्याच आदेशात पुढे

MSEDCL should not collect any money other than Schedule of Charges approved by the Hon'ble Commission as per Order dated 8.9.2006.

या ठिकाणी वि.प.ने आपल्या लेखी अहवालात ग्राहकास सध्यस्थितीत चालू असलेल्या लघुदाब जाळ्यातूनच ०.२४ कि.मी. लांबीची लाईनचे काम करून घेण्याची परवानगी देवून दि. ५.६.२००८ रोजी वीज जोडणी दिलेली आहे. त्यामुळे मा.आयोगाची केस क्र. ५६/२००७ मधील दि. १६.२.२००८ च्या आदेशा विपरीत काम झालेले आहे. त्यामुळे ग्राहकास त्याने खर्च केलेली रक्कम परत मिळणेचा अधिकारी आहे, कारण सेक्शन ४३ विद्युत कायदा २००३ नुसार वि.प.ने ग्राहकास विद्युत पुरवठा देण्याचा आहे व तो सप्लाय कोड मधील क्लॉज (G) मधील व्याख्येनुसार डी.डी.एफ. योजना प्रस्तुत ग्राहकासाठी राबविली नाही हे स्पष्ट झाले आहे. त्यामुळे वि.प.चा आक्षेप तक्रार मुदतीत नाही हे ग्राह्य धरता येणार नाही. Indian Electricity Act 2003 हा केंद्रीय कायदा पार्लमेंटने पास केला आहे, त्यातील तरतुदीनुसार विद्युत नियामक आयोगाची राज्यस्तरावर स्थापना करण्यात आली व सर्व विद्युत वितरण कंपन्यांना कायद्याच्या कक्षेत आणण्यात आले. विद्युत कायद्यातील तरतुदींची अंमलबजावणी होण्यासाठी वेगवेगळे अधिनियम अस्तित्वात आले या अधिनियमांचे पालन करणे वीज कंपन्यावर बंधनकारक असून त्याची अंमलबजावणी चालू आहे.

ग्राहकाने वि.प.कडे चलन दि. ११.३.२००८ रोजी भरले आहे. परतावा रकमेची मागणी दोन वर्षांनंतर केली आहे हे स्पष्ट होत असले तरी दोन वर्षांची मुदत वि.प.ने कायद्यामधील मा. आयोगाचे आदेशाचे पालन करण्यासाठी लागू होत नाही असे मंचाचे मत आहे. मा. आयोग ही Statutory Body कायद्याने संस्थापीत झालेली संस्था आहे. त्यांचे आदेश पालन करणारी विद्युत वितरण कंपनी ही एक समाजसेवी वीज पुरवठा करणारी संस्था आहे, मा. आयोगाच्या आदेशाच्या पालन करण्याची वि.प.ची जबाबदारी आहे. त्यामुळे २ वर्षांचा कालावधी लावून तक्रार अथवा परताव्याच्या रकमेची मागणी कालबाह्य होते असे म्हणता येणार नाही. वि.प.चा हा आक्षेप ग्राह्य धरता येत नाही.

ग्राहकाने आपल्या तक्रारीत वि.प.ने आपले परिपत्रक क्र. २२१९७ दि. २०.५.२००८ याचे पालन केले नाही असा आक्षेप घेतला आहे. हे परिपत्रक पहातां, मा. आयोगाचे दि. ८.९.२००६ चे केस क्र. ७०/२००५ मधील आदेश, शेड्यूल ऑफ चार्जेस, मा. आयोगाचे केस क्र. ५६/२००७ मधील दि. १६.२.२००८ चे आदेश व सर्वोच्च न्यायालय सिव्हील सूट क्र. २०३४०/०७ चा संदर्भ घेवून काढलेले आहे. त्यामध्ये ग्राहकाला पर्याय दिलेला आहे, डी.डी.एफ. खाली वीज जोडणी घेवून स्वतः खर्च करणे आणि ती रक्कम ग्राहकास वीज बिलातून देण्यात येईल असे म्हटले आहे.

श्री. टिळक यांनी या परिपत्रकामध्ये सर्वोच्च न्यायालय सिव्हील सूट क्र. २०३४०/०७ चा संदर्भ देवून काढलेले आहे, त्यामुळे दि. २२.५.२००८ पूर्वीच्या केसेसमध्ये परतावा देता येणार नाही आणि या केसमध्ये विद्युत पुरवठा डी.डी.एफ. खाली मंजुरी क्र. ८९३/०७-०८ दि. १८.२.२००८ नुसार दिली आहे. प्रथमदर्शनी हे म्हणणे संयुक्तिक वाटते, परंतु त्या परिपत्रकातील शेवटचा पॅरा विद्युत पुरवठा कधी झाला हे पहाणे जरूरी आहे. या ग्राहकाचा विद्युत पुरवठा दि. ५.६.२००८ रोजी झाला आहे, त्यामुळे मंचाचे असे मत झाले आहे की, या सर्वोच्च न्यायालय सिव्हील सूट क्र. २०३४०/०७ मधील स्थगिती किंवा तहकुबीचा आदेश या प्रकरणात लागू होत नाही. त्यामुळे परिपत्रकातील उल्लेख -

As per the decision of final proceeding in Civil Suit No.20340/07 in Supreme Court.

याची कांही आडकाठी येणार नाही. त्यामुळे ग्राहकास त्याने खर्च केलेली रक्कम वि.प. परत देणेस जबाबदार आहे. वितरण कंपनीचा आक्षेप मुदतीची बाधा - सर्वोच्च न्यायालयाचा आक्षेप त्याचा या मागणीवर फारसा परिणाम होणार नाही असे मंचाचे मत आहे. ग्राहकाने आपल्या तक्रारीत अंदाजपत्रकाप्रमाणे परताव्याची रक्कम एकरकमी रोख स्वरूपात द्यावी व अंदाजपत्रकातील रक्कम रु. ४०,०००/- इतकी आहे असे म्हटले आहे. अंदाजपत्रकातील रक्कम व प्रत्यक्ष खर्च झालेली रक्कम यात निश्चितपणे तफावत आहे. वि.प.ने दि.४.३.२०११ पासून २.४.२०११ पर्यंत किंबहुना दि. ९.२.२०११ ला नेमून दिलेल्या पॅरावाईज काँमेटस्च्या तारखेपासून प्रकरणाची सुनावणी मंचाच्या सांगली कॅम्पमध्ये दि. २८.१.२०११ ला ठेवली असता कोणीही हजर नव्हते. ग्राहकाने आपल्या तक्रारीत मा.आयोगाचे केस क्र. ३६/२००९ मधील दि. १९.१२.२००९ चे आदेशाप्रमाणे परतावा रक्कम रोखीने मिळावी अशी मागणी केली आहे. या बाबत मा. आयोगाचे दि. १.९.२०१० चे केस क्र. ९३.२००८ मधील आदेश स्वयंस्पष्ट (self-explanatory) आहेत. या आदेशामध्ये -

Refund should be through energy bills तसेच ग्राहको आपल्या तक्रारीत वि.प.चे दि. २०.५.२००८ चे परिपत्रक क्र. २२१९७ चा संदर्भ दिला आहे किंवा त्यावर विश्वास ठेवून त्यानुसार कृती केली नाही असे म्हटले आहे. त्यामध्ये

Expenditure on creation of infrastructure except the cost of line which should be refunded to the consumer through energy bill असा उल्लेख आहे. त्यामुळे ग्राहकाची मागणी अंदाजपत्रकातील रक्कम एकरकमी रोखीने द्यावी ही मागणी फेटाळण्यात येत आहे. ग्राहकाची दुसरी मागणी चलन भरलेल्या दिनांकापासून वरील रक्कम परत मिळेपर्यंत कलम ६२.६ नुसार व्याज मिळावे. चलन भरलेल्या दिनांकापासून परतावा द्यावा ही मागणी फेटाळण्यात येत आहे, कारण परताव्याची रक्कम ही प्रत्यक्ष खर्च केलेली रक्कम चलन भरल्यानंतर ब-याच कालावधीनंतर विद्युत पुरवठा दिला. या केसमध्ये दि. ११.३.२००८ चलन भरले व दि. ५.६.२००८ ला विद्युत पुरवठा सुरु केलेला आहे म्हणजे त्यापूर्वी इन्फ्रास्ट्रक्चरचा खर्च ग्राहकाने केला आहे, त्यावर व्याज मिळणे ग्राहकाचा हक्क आहे. सेक्शन ६२.६ विद्युत कायदा २००३ मधील तरतूद -

If any Licensee or a generating company recovers a price or charge exceeding the tariff determined under this Section, the excess amount shall be recoverable by the person who has paid such price or charge along with interest equivalent to the bank rate without prejudice to any other liability incurred by the licensee.

मा. आयोगाने केस क्र. ५६/२००७ मधील दि. १६.२.२००८ च्या आदेशामध्ये असे निरीक्षण केले आहे की,

Consumer should not be burdened with infrastructure cost which are the liability of the Distribution Licensee.

तसेच याच केसमधील पान ६ वरील निरीक्षणानुसार

Such facilities can not be imposed on a consumer. If the consumer does not seek Dedicated Distribution Facility, the Licensee has to develop its own infrastructure to give electric supply within the period stipulated in Section 43 of Electricity Act 2003 read with MERC (Standards of Performance of Distribution Licensee, period for giving supply and determination of compensation) Regulation 2005. In fact, the Licensee should take advance action to develop the distribution net work, based on the survey of grown pockets and demand projections so as to fulfill ' Universal Service Obligation ' as per the spirit envisaged in the Electricity Act 2003 and the Regulations made there under.

या ठिकाणी वि.प.ने अर्जदार ग्राहकास खर्च करणेस भाग पाडले. ग्राहकाने खर्च केला. विद्युत पुरवठा झाल्यानंतर ग्राहकाने प्रत्यक्ष केलेला खर्च देण्याची वि.प.ची जबाबदारी आहे. खर्च करून, वीज जोडणी देवूनही अद्यापपर्यंत ग्राहकाने मागणी केलेली खर्च केलेली रक्कम परत न केल्याने ग्राहक त्या रकमेवर व्याज मागणेस हक्कदार आहे, वितरण कंपनीची त्या रकमेवर कलम ६२.६ नुसार व्याज देण्याची जबाबदारी आहे. वास्तविक पहातां, विद्युत पुरवठा दि. ५.६.२००८ ला झाल्यानंतर परताव्याची रक्कम त्वरित ग्राहकाच्या वीज बिलातून समायोजित करण्याची वि.प.ची जबाबदारी होती / कर्तव्य होते. तसे न केल्याने ग्राहकाने मागणी केल्याप्रमाणे परताव्याची रक्कम व्याजासह देणे ही वि.प.ची जबाबदारी आहे. त्यामुळे ग्राहकाची व्याजाची मागणी चलनाच्या तारखेपासून ऐवजी ग्राहकास विद्युत पुरवठा दिलेली तारीख ५.६.२००८ मंजूर करणेत येत आहे. WCR मध्ये दाखविल्यानुसार प्रत्यक्ष झालेल्या खर्चावर १२% व्याज मंजूर करण्यात येत आहे. खालील प्रमाणे आदेश -

आदेश

- १) तक्रार मंजूर करण्यात येत आहे.
- २) विद्युत वितरण कंपनी सांगली ग्रामीण विभाग यांनी ग्राहकास रु. ५२०/- त्वरित रोखीने १२% व्याजासह द्यावेत. वितरण कंपनीने ग्राहकास WCR प्रमाणे ग्राहकाने केलेला प्रत्यक्ष खर्चाची रक्कम विद्युत पुरवठा सुरु झाल्याच्या दिनांकापासून ५.६.२००८ पासून ती रक्कम फिटेपर्यंत १२% व्याज द्यावे. सदरची रक्कम विद्युत देयकातून समायोजित करण्यात यावी.

- ३) सदर आदेशाची अंमलबजावणी केल्याचे महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोग (ग्राहक तक्रार निवारण मंच व विद्युत लोकपाल) विनियम २००६ ८.७ नुसार वि.प. यांनी मंचास कळवावे.
- ४) या निर्णयाविरुद्ध तक्रारदार यांना अपील करावयाचे असलेस त्यांना आदेशाच्या तारखेपासून ६० दिवसांचे आंत मा. विद्युत लोकपाल, केशवा. बांद्रा-कुर्ला कॉम्प्लेक्स, बाद्रा (पूर्व) मुंबई यांजकडे करता येईल.

दिनांक :

(बी. जी. पवार)
अध्यक्ष

श्री. जी. बी. पानकर, सदस्य सचिव :

श्री. जी. सी. लेले, सदस्य :

एकमताच्या / बहुमताच्या आदेशाची अंमलबजावणी करण्यात यावी.

